

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any **five** questions.
 2. **All** questions carry **equal** marks.
 3. Answer to the **two** sections should be written in the **same** answer book.

Section-I

Q.1 Explain the provision for rural development in the five years plan.

OR

Discuss the neglect of rural development in the five years plan.

Q.2 State the various causes of decline of cooperative sector.

OR

Discuss the role of cooperative sector for rural development

Q.3 State the problems of project affected people's rehabilitation and suggest remedial measures.

OR

Explain the consequences of land acquisition for housing.

Section-II

Q.4 Explain the concept of land pollution and state the consequences of land pollution.

OR

State the various causes of land pollution in Maharashtra.

Q.5 What is disguised unemployment? Suggest the various measures to solve the problems of unemployment in rural area.

OR

Explain the consequences of sub-division and fragmentation of land holding.

Q.6 Describe the effects of new economic policy on rural area.

OR

State the consequences of opening of rural area to capitalist class in agricultural marketing.

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर-पत्रिकेत लिहा.

विभाग -१

- प्र.१ पंचवार्षिक योजनांमधील ग्रामीण विकाससाठी केलेली तरतूद स्पष्ट करा.
किंवा
पंचवार्षिक योजनांमध्ये ग्रामीण विकासाकडे झालेल्या दुर्लक्षाची चर्चा करा.
- प्र.२ सहकारी क्षेत्राच्या अवनतीची विविध कारणे सांगा.
किंवा
ग्रामीण विकासासाठी सहकारी क्षेत्राच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्र.३ प्रकल्पग्रस्त लोकांच्या पुनर्वसनाबाबत समस्या सांगून त्यावर उपाय सूचवा..
किंवा
घर बांधणीसाठी जमिनीच्या संपादनामुळे झालेले परिणाम विशद करा.

विभाग-२

- प्र.४ भू-प्रदूषणाची संकल्पना करून भू प्रदूषणाचे परिणाम सांगा.
किंवा
महाराष्ट्रातील भू-प्रदूषणाची विविध कारणे सांगा.
- प्र.५ बेरोजगारी म्हणजे काय? ग्रामीण भागातील बेरोजगारीची समस्या सोडविण्यासाठी विविध उपाय सूचवा.
किंवा
धारण क्षेत्राच्या उप-विभाजनाचे व तुकडीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.६ नवीन आर्थिक धोरणाचे ग्रामीण भागावर झालेले परिणामांचे वर्णन करा.
किंवा
ग्रामीण भागातील कृषी बाजारपेठत भांडवलदार वर्गाच्या शिरकावामुळे झालेले परिणाम सांगा.